

แนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียนวัดบางพลา อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

Guidelines for Encouraging Relationship between Community and Wat Bang Phla School, Phunphin District, Surat Thani Province

Received: 4 Nov 2025 | Revised: 12 Dec 2025 | Accepted: 21 Dec 2025

รัชนิกร พันธวงศ์¹ บุษราคัม ทองเพชร²

Ratchaneekron Puntawong¹ Bussarakam Tongpet²

¹ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพายัพ จังหวัดเชียงใหม่ 50000

¹ Master Student of Education Program In Educational Administration, Payap University, Chiang Mai 50000

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพายัพ จังหวัดเชียงใหม่ 50000

² Advisor Assistant Professor Dr. in Educational Administration, Payap University, Chiang Mai 50000

Corresponding Author: E-mail: Bussarakam_t@payap.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียนวัดบางพลา และ 2) พัฒนาแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียนวัดบางพลา การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน แบ่งเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากประชากรจำนวน 122 คน ประกอบด้วยผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครอง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI Modified) และระยะที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้สัมภาษณ์ 10 คน ประกอบด้วยผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน และผู้ปกครอง

ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอยู่ในระดับมาก ในขณะที่สภาพพึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด โดยพบว่าความต้องการจำเป็นสูงสุดคือด้านการประชาสัมพันธ์ รองลงมาคือการมีส่วนร่วม การสนับสนุนกิจกรรมในโรงเรียน และการให้บริการชุมชนตาม ลำดับ จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้สังเคราะห์แนวทางการสร้างความสัมพันธ์ 4 ด้าน ได้แก่ 1) การส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารจัดการ 2) การพัฒนาโรงเรียนให้เป็นแหล่งบริการและวิทยาการแก่ชุมชน 3) การจัดกิจกรรมร่วมกันเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดี และ 4) การใช้ช่องทางการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลาย

และเข้าถึงง่าย ผลการวิจัยนี้สามารถใช้เป็นกรอบในการวางแผนและพัฒนาความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ : ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การมีส่วนร่วม การประชาสัมพันธ์ โรงเรียนวัดบางพลา

Abstract

This research aimed to: 1) study the current conditions, desired conditions, and priority needs for encouraging relationship between the community and Wat Bang Phla School and 2) develop guidelines for enhancing the relationship. A mixed-method research design was employed consisting of two phases. Phase 1 involved quantitative research using a questionnaire with a total population of 122 participants, including school administrators, teachers, school committee members, and parents. The statistics for data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, and the Priority Needs Index Modified (PNI Modified). Phase 2 involved qualitative research through in-depth interviews with 10 key informants, including school administrators, teachers, school board members, community leaders, and parents.

The findings revealed that the current level of relationship between school and community was high, while the desired conditions were at the highest level. The most urgent need was identified in the area of public relations followed by community participation, support for school activities, and community services, respectively. Based on the qualitative data analysis, four key guidelines were proposed, i.e., 1) promoting community participation in school management, 2) developing the school as a community resource and knowledge center, 3) organizing joint activities to strengthen relationships, and 4) utilizing diverse and accessible public relation channels. These findings offer a practical framework for enhancing school-community collaboration to improve educational quality and foster sustainable local engagement.

Keywords: school-community relationship, participation, public relations, Wat Bang Phla School

1. บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ได้วางรากฐานสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาไทย โดยเน้นการกระจายอำนาจไปยังสถานศึกษาและส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา [1] แนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ที่มุ่งให้ภาคีรัฐ เอกชน และประชาชน ร่วมกันจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและชุมชนอย่างยั่งยืน [2] ในบริบทนี้ ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจึงมิใช่เพียงภารกิจเสริม แต่เป็นหัวใจสำคัญของการบริหาร

การศึกษาที่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในพื้นที่ชนบทที่โรงเรียนและชุมชนมีความผูกพันกันอย่างใกล้ชิด ดังแนวคิด "บวร" (บ้าน วัด โรงเรียน) ซึ่งเป็นสามเสาหลักที่ค้ำจุนสังคมไทยมายาวนาน [3] ความสัมพันธ์นี้เป็นความสัมพันธ์แบบพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน (Symbiotic Relationship) กล่าวคือ โรงเรียนมีหน้าที่พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้แก่ชุมชน ขณะเดียวกันชุมชนก็เป็นแหล่งทรัพยากรที่สำคัญ ทั้งในด้านภูมิปัญญา การสนับสนุน และการมีส่วนร่วม ซึ่งจำเป็นต่อความสำเร็จของโรงเรียน

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาบริบทของ โรงเรียนวัดบางปลา อำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร พบสภาพปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการศึกษา กล่าวคือ โรงเรียนตั้งอยู่ในพื้นที่รอยต่อกับอำเภอเมือง ส่งผลให้เกิดค่านิยมของผู้ปกครองที่มีความพร้อมทางเศรษฐกิจส่งบุตรหลานเข้าไปเรียนในเมือง ทำให้โรงเรียนประสบปัญหาจำนวนนักเรียนลดลง โดยนักเรียนที่เหลืออยู่ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มเปราะบางเฉพาะ ได้แก่ นักเรียนที่อาศัยอยู่กับปู่ย่าตายาย และบุตรหลานของแรงงานต่างด้าว สภาพการณ์ดังกล่าวส่งผลให้รูปแบบการสื่อสารและการสร้างความร่วมมือแบบเดิมไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ บุคลากรบางส่วนยังขาดเครื่องมือและวิธีการที่เหมาะสมในการเข้าถึงบริบทของชุมชนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมและช่วงวัย ส่งผลให้การได้รับความร่วมมือจากชุมชนยังไม่ครอบคลุมและขาดความต่อเนื่อง

เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวและยกระดับความสัมพันธ์ให้เข้มแข็ง การนำแนวคิด "การมีส่วนร่วมของชุมชน" (Community Participation) มาประยุกต์ใช้จึงเป็นทางออกที่สำคัญ โดยเฉพาะแนวคิดของ Epstein (1995) [4] ที่เสนอการสร้างความสัมพันธ์แบบ "หุ้นส่วนที่เท่าเทียม" (Equitable and Equal Partners) ซึ่งเปลี่ยนมุมมองจากโรงเรียนและชุมชนที่เป็นวงกลมแยกจากกัน ให้กลายเป็นวงกลมที่เกี่ยวพันกัน (Overlapping Spheres of Influence) แนวคิดนี้ชี้ให้เห็นว่า หากโรงเรียนเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมใน 6 มิติ ได้แก่ การเลี้ยงดู การสื่อสาร การเป็นอาสาสมัคร การเรียนรู้ที่บ้าน การตัดสินใจ และการทำงานร่วมกับชุมชน จะช่วยสร้างความรู้สึกรับผิดชอบ (Ownership) และความไว้วางใจให้เกิดขึ้น นอกจากนี้ การประยุกต์ใช้แนวคิด "บวร" อย่างเป็นรูปธรรม [3] ตามแนวทางที่เน้นการนำโรงเรียนออกสู่ชุมชนและการนำชุมชนเข้ามาสู่โรงเรียน จะช่วยลดช่องว่างทางการสื่อสารและศักยภาพของปราชญ์ชาวบ้านและทรัพยากรท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์ในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องยืนยันว่ากระบวนการเหล่านี้สามารถแก้ไขปัญหาการขาดแคลนทรัพยากรและสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ปกครองได้เป็นอย่างดี

ด้วยเหตุนี้ การศึกษาวิจัยเพื่อหาแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนวัดบางปลากับชุมชนอย่างเป็นระบบและสอดคล้องกับบริบทเฉพาะของพื้นที่จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง การวิจัยนี้มุ่งหวังที่จะพัฒนารอบการดำเนินงานที่ปฏิบัติได้จริง โดยสังเคราะห์ข้อมูลจากมุมมองของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม เพื่อให้ได้แนวทางที่สามารถนำไปสู่การสร้างความร่วมมือที่เข้มแข็งและยั่งยืน อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและขับเคลื่อนชุมชนให้ก้าวหน้าไปพร้อมกัน

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียนวัดบางปลา อำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร

2.2 เพื่อพัฒนาแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียนวัดบางปลา อำเภอบึงพินิจ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed-Methods Research) ในรูปแบบการวิจัยเชิงอธิบายตามลำดับ (Sequential Explanatory Design) โดยแบ่งการดำเนินการออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

3.1 ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียนวัดบางปลา อำเภอบึงพินิจ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ขั้นตอนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ และจัดลำดับความต้องการจำเป็นของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อโรงเรียน 2) การให้บริการชุมชน 3) การสนับสนุนกิจกรรมในโรงเรียน และ 4) การประชาสัมพันธ์

เก็บรวบรวมข้อมูลกับประชากรทั้งหมด ซึ่งประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมดของโรงเรียนวัดบางปลา จำนวน 122 คน ประกอบด้วย ผู้บริหาร 1 คน ครู 10 คน คณะกรรมการสถานศึกษา 12 คน และผู้ปกครอง 99 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย: เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (5-Point Rating Scale) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาและสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Literature Review): เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดและสร้างข้อคำถามให้ครอบคลุมองค์ประกอบความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน 2) ด้านการให้บริการชุมชน 3) ด้านการสนับสนุนกิจกรรมในโรงเรียน และ 4) ด้านการประชาสัมพันธ์

2. ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ: นำร่างแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.66 - 1.00

3. การทดลองใช้ (Try Out): นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มที่ไม่ใช่ประชากรเป้าหมาย จำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) [5] ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.821

การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล: วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปโดยใช้ค่าความถี่และร้อยละ วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นโดยใช้ ค่าเฉลี่ยประชากร (μ) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานประชากร (σ) และวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นโดยใช้ดัชนี PNI Modified

เกณฑ์การแปลความหมาย ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยตามแนวคิดของ บุญชม ศรีสะอาด (2556) [6] ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 แปลผลว่า อยู่ในระดับ มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 แปลผลว่า อยู่ในระดับ มาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 แปลผลว่า อยู่ในระดับ ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 แปลผลว่า อยู่ในระดับ น้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 แปลผลว่า อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

3.2 ระยะที่ 2 พัฒนาแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียนวัดบางปลา อำเภอบึงนาราง จังหวัดสุราษฏร์ธานี

ขั้นตอนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยใช้ข้อมูลเชิงลึกจากผู้มีประสบการณ์ตรง เพื่ออธิบายและขยายผลจากสิ่งที่ค้นพบในระยะที่ 1

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสำคัญ จำนวน 10 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน 1 คน ครู 2 คน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา 1 คน พระวัดบางปลา 1 รูป นายก อบต.ลิเล็ด 1 คน ผู้ใหญ่บ้าน 1 คน และผู้ปกครอง 3 คน เพื่อให้ได้มุมมองที่หลากหลายและครอบคลุม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง (Semi-structured In-depth Interview) ที่สร้างขึ้นโดยอิงจากผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในระยะที่ 1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพของแบบสัมภาษณ์โดยนำร่างแบบสัมภาษณ์เสนอต่อ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา (Content Validity) ความเหมาะสมของภาษา และความครอบคลุมของประเด็นคำถามตามวัตถุประสงค์การวิจัย จากนั้นนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขให้มีความสมบูรณ์ถูกต้องก่อนนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจริงกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อสังเคราะห์และสรุปเป็นแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม

4. ผลการวิจัย

4.1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียนวัดบางปลา อำเภอบึงนาราง จังหวัดสุราษฏร์ธานี

พบว่า สภาพปัจจุบันของความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโดยภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\mu = 4.63$) และสภาพพึงประสงค์โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\mu = 4.75$) เมื่อพิจารณาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI Modified) พบว่า ด้านที่มีความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 คือ ด้านการให้บริการชุมชน (PNI Modified = 0.045) รองลงมาคือ ด้านการประชาสัมพันธ์ (PNI Modified = 0.024) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน (PNI Modified = 0.019) และลำดับสุดท้ายคือ ด้านการสนับสนุนกิจกรรมในโรงเรียน (PNI Modified = 0.015) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.1 สรุปผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI Modified) และลำดับความสำคัญของแต่ละด้าน

ด้าน	สภาพปัจจุบัน (μ)	การแปลผล	สภาพพึงประสงค์ (μ)	การแปลผล	PNI Modified	ลำดับความสำคัญ
1. ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน	4.65	มากที่สุด	4.74	มากที่สุด	0.019	3
2. ด้านการให้บริการชุมชน	4.49	มาก	4.69	มากที่สุด	0.045	1
3. ด้านการสนับสนุนกิจกรรมฯ	4.70	มากที่สุด	4.77	มากที่สุด	0.015	4
4. ด้านการประชาสัมพันธ์	4.67	มากที่สุด	4.78	มากที่สุด	0.024	2
รวมเฉลี่ย	4.63	มากที่สุด	4.75	มากที่สุด	0.026	

หมายเหตุ: μ = ค่าเฉลี่ยประชากร, C (Current) = สภาพปัจจุบัน D (Desired) = สภาพพึงประสงค์, PNI Modified = ดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น $(D-C)/C$

จากตารางพบว่า ในด้านที่ 1 การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อโรงเรียน พบว่าสภาพปัจจุบันมีค่าเฉลี่ย (μ) 4.65 (ระดับมากที่สุด) แสดงให้เห็นว่าชุมชนมีการเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียนในระดับที่สูงมาก ไม่ว่าจะเป็นการร่วมวางแผน กำหนดนโยบาย การเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ และการเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา สำหรับสภาพพึงประสงค์มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.74 (ระดับมากที่สุด) ซึ่งสะท้อนว่าแม้ปัจจุบันชุมชนจะมีส่วนร่วมในระดับที่ดีเยี่ยมอยู่แล้ว แต่ยังมีความต้องการที่จะยกระดับการมีส่วนร่วมให้เข้มข้นยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการมีบทบาทในการตัดสินใจร่วมและร่วมพัฒนาโรงเรียนให้สอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่น เพื่อสร้างความรู้สึกรับผิดชอบร่วมกันอย่างแท้จริง

ในด้านที่ 2 การให้บริการชุมชน ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันมีค่าเฉลี่ย (μ) เท่ากับ 4.49 ซึ่งอยู่ในระดับ **มาก** แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนได้ให้บริการแก่ชุมชนในหลายมิติ เช่น การเปิดอาคารและสนามกีฬาเพื่อใช้จัดกิจกรรมสาธารณะ การเป็นแหล่งเรียนรู้ และการจัดโครงการอบรมวิชาชีพ สำหรับสภาพพึงประสงค์มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.69 ซึ่งอยู่ในระดับ **มากที่สุด** สะท้อนให้เห็นว่าชุมชนยังคาดหวังให้โรงเรียนทำหน้าที่เป็น “ศูนย์กลางวิทยากรและบริการ” ที่ตอบโจทย์วิถีชีวิตและความต้องการของคนในท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI Modified) พบว่ามีค่าเท่ากับ 0.045 ซึ่งเป็นด้านที่มีความต้องการจำเป็นอยู่ใน **ลำดับที่ 1 (สูงสุด)** แสดงว่าชุมชนให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับการที่โรงเรียนจะเป็น “แหล่งบริการและแหล่งพัฒนา” เช่น การใช้พื้นที่โรงเรียนจัดกิจกรรมอนุรักษ์วัฒนธรรม จัดฝึกอบรมอาชีพ หรือเป็นศูนย์เผยแพร่ข้อมูลสุขภาพและสิ่งแวดล้อม

ในด้านที่ 3 การสนับสนุนกิจกรรมในโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันมีค่าเฉลี่ย (μ) เท่ากับ 4.70 ซึ่งอยู่ในระดับ **มากที่สุด** สะท้อนให้เห็นว่าชุมชนให้การสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียนอย่างเข้มแข็งและกว้างขวาง ทั้งในด้านงบประมาณ กำลังคน และทรัพยากร เช่น งานวันสำคัญ งานกีฬา หรือโครงการ

ทุนการศึกษา สำหรับสภาพพึงประสงค์มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.77 ซึ่งอยู่ในระดับ มากที่สุด เช่นเดียวกัน แสดงว่าชุมชนยังคงมีความต้องการที่จะร่วมมือกับโรงเรียนต่อไปอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมที่สร้างความภาคภูมิใจร่วมกัน ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI Modified) พบว่ามีค่าเท่ากับ 0.015 ซึ่งเป็นด้านที่มีความต้องการจำเป็นอยู่ใน ลำดับสุดท้าย (น้อยที่สุด) หมายความว่าโรงเรียนดำเนินการได้ดีเยี่ยมและสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนอยู่แล้ว แต่ควรรักษามาตรฐานและสร้างสรรค์กิจกรรมใหม่ ๆ เพื่อให้ชุมชนรู้สึกมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืน

สุดท้ายในด้านที่ 4 การประชาสัมพันธ์ ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันมีค่าเฉลี่ย (μ) เท่ากับ 4.67 ซึ่งอยู่ในระดับ มากที่สุด แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนมีระบบประชาสัมพันธ์ที่หลากหลาย เช่น ป้ายนิเทศ จดหมายข่าว การประชุมผู้ปกครอง และการสื่อสารออนไลน์ สำหรับสภาพพึงประสงค์มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.78 ซึ่งอยู่ในระดับ มากที่สุด เช่นกัน สะท้อนว่าชุมชนต้องการให้โรงเรียนพัฒนาระบบประชาสัมพันธ์ที่ “ทันสมัย โปร่งใส และเข้าถึงง่าย” ยิ่งขึ้น เช่น การใช้โซเชียลมีเดียและการสื่อสารแบบสองทาง (Two-way Communication) เพื่อรับฟังความคิดเห็น ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI Modified) พบว่ามีค่าเท่ากับ 0.024 ซึ่งเป็นด้านที่มีความต้องการจำเป็นอยู่ใน ลำดับที่ 2 หมายความว่าแม้โรงเรียนจะมีการสื่อสารที่ดีอยู่แล้ว แต่ชุมชนยังคาดหวังให้เปิดพื้นที่การมีส่วนร่วมผ่านการสื่อสาร เช่น เวทีชุมชน การรายงานผลการดำเนินงานเชิงสร้างสรรค์ และการสื่อสารแบบปฏิสัมพันธ์ (Interactive) เพื่อสร้างความไว้วางใจให้มากยิ่งขึ้น

กล่าวโดยสรุป การดำเนินงานของโรงเรียนวัดบางปลาในทั้ง 4 ด้าน มีความสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนในระดับ **มาก ถึง มากที่สุด** โดยค่าเฉลี่ยของดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI Modified) ในทุกด้านอยู่ในระดับ **น้อย** ซึ่งแสดงถึงประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ ความไว้วางใจ และความสัมพันธ์เชิงบวกที่เกิดขึ้นระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อย่างไรก็ตาม ยังมีพื้นที่ในการพัฒนาต่อยอดในบางประเด็น เช่น การบริหารแบบมีส่วนร่วมกับชุมชน การเชื่อมโยงเครือข่ายกับองค์กรภายนอก การประชาสัมพันธ์เชิงรุก และการเปิดพื้นที่สำหรับการมีส่วนร่วมของชุมชนในเชิงนโยบาย ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ยั่งยืนและขับเคลื่อนการพัฒนาการศึกษาตามบริบทของชุมชนได้อย่างเป็นรูปธรรม

4.2 ผลการพัฒนาแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียนวัดบางปลา อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

เพื่อให้แนวทางการพัฒนาสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการที่แท้จริง ผู้วิจัยได้นำ ผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็น (PNI Modified) จากระยะที่ 1 มาใช้เป็นฐานในการกำหนดประเด็นคำถามสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึกในระยะที่ 2 โดยมุ่งเน้นหาแนวทางปฏิบัติเพื่อลดช่องว่าง (Gap) ในแต่ละด้านตามลำดับความสำคัญ ผลการวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 10 ท่าน สามารถสังเคราะห์เป็นแนวทางการพัฒนาที่ตอบสนองต่อผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็น ได้ดังนี้

4.2.1 แนวทางด้านการให้บริการชุมชน (ตอบสนองความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1) จากผลการวิจัยระยะที่ 1 พบว่าด้านนี้มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด (PNI Modified = 0.045) สะท้อนว่าชุมชนมีความคาดหวังให้โรงเรียนทำหน้าที่เป็นที่พึ่งพิงทางวิชาการและสถานที่ ผู้วิจัยจึงได้นำประเด็นนี้ไปสอบถาม

เจาะลึกถึงรูปแบบบริการที่ชุมชนต้องการ ผลการสังเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพนำไปสู่แนวทาง "การพัฒนาโรงเรียนให้เป็นศูนย์กลางวิทยาการและบริการชุมชน" โดยมีแนวปฏิบัติสำคัญคือ การเปิดพื้นที่โรงเรียน (อาคาร/สนามกีฬา) ให้ชุมชนใช้ประโยชน์สาธารณะ การจัดอบรมวิชาชีพหรือทักษะที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต และการอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมประเพณีท้องถิ่น เพื่อให้โรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตชุมชนอย่างแท้จริง

4.2.2 แนวทางด้านการประชาสัมพันธ์ (ตอบสนองความต้องการจำเป็นลำดับที่ 2) เนื่องจากผลวิจัยระยะที่ 1 ชี้ให้เห็นค่าความต้องการจำเป็นในลำดับที่ 2 ($PNI_{Modified} = 0.024$) ซึ่งแสดงว่าช่องทางการสื่อสารเดิมยังไม่ครอบคลุม ผู้วิจัยจึงได้สัมภาษณ์เพื่อค้นหาช่องทางที่เหมาะสมกับบริบทผู้ปกครองยุคใหม่ ผลการศึกษาได้ข้อสรุปเป็นแนวทาง "การพัฒนาระบบประชาสัมพันธ์เชิงรุกที่หลากหลายและเข้าถึงง่าย" โดยเน้นการเปลี่ยนจากการสื่อสารทางเดียว (One-way) เป็นการสื่อสารสองทาง (Two-way) ผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล และโซเชียลมีเดีย ควบคู่ไปกับการใช้สื่อบุคคลและการเยี่ยมบ้าน เพื่อสร้างความโปร่งใสและสร้างความเชื่อมั่นให้กับชุมชน

4.2.3 แนวทางด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน (ตอบสนองความต้องการจำเป็นลำดับที่ 3) แม้ค่า $PNI_{Modified}$ จะอยู่ในลำดับที่ 3 (0.019) แต่ผลคะแนนสภาพพึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด แสดงว่าชุมชนต้องการยกระดับบทบาทของตนเอง จากการสัมภาษณ์พบว่าชุมชนต้องการมีส่วนร่วมที่มากกว่าการ "ร่วมกิจกรรม" แต่ต้องการ "ร่วมคิดและร่วมตัดสินใจ" จึงนำไปสู่แนวทาง "การส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารจัดการเชิงนโยบาย" โดยการเปิดเวทีประชาคม การเชิญตัวแทนชุมชนร่วมวางแผนพัฒนาโรงเรียน และการสร้างระบบการทำงานร่วมกันที่ชัดเจนระหว่างคณะกรรมการสถานศึกษากับฝ่ายบริหาร

4.2.4 แนวทางด้านการสนับสนุนกิจกรรมในโรงเรียน (ตอบสนองความต้องการจำเป็นลำดับที่ 4) ผลการวิจัยระยะที่ 1 พบว่าด้านนี้มีค่า $PNI_{Modified}$ ต่ำที่สุด (0.015) แสดงว่าการดำเนินงานเดิมมีความเข้มแข็งดีอยู่แล้ว อย่างไรก็ตาม เพื่อรักษามาตรฐานและต่อยอดความสัมพันธ์ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ได้เสนอแนวทาง "การจัดกิจกรรมสร้างสรรค์เพื่อกระชับความสัมพันธ์อย่างยั่งยืน" โดยเน้นกิจกรรมที่สร้างความภาคภูมิใจร่วมกัน (Pride) เช่น การยกย่องเชิดชูเกียรติผู้สนับสนุนโรงเรียน และการจัดกิจกรรมที่ดึงดูดคนรุ่นใหม่และศิษย์เก่าให้กลับมามีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน

จากการบูรณาการผลการวิจัยทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ทำให้สามารถสังเคราะห์ข้อสรุปที่ชัดเจนได้ว่า แนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนวัดบางพลากับชุมชน ต้องดำเนินการมุ่งเน้นการตอบสนองต่อ ความต้องการจำเป็น (Priority Needs) ที่ค้นพบในแต่ละลำดับความสำคัญ โดยเริ่มจากการเร่งพัฒนาระบบประชาสัมพันธ์ให้ทันสมัยและเข้าถึงง่ายเพื่อลดช่องว่างทางการสื่อสาร ควบคู่ไปกับการยกระดับโรงเรียนให้เป็นศูนย์กลางการให้บริการวิชาการแก่ชุมชน เพื่อสร้างศรัทธาและการยอมรับ พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในระดับนโยบาย และจัดกิจกรรมที่สร้างความภาคภูมิใจร่วมกัน เพื่อรักษาความสัมพันธ์ให้ยั่งยืน การดำเนินการที่ครอบคลุมทั้ง 4 มิตินี้ จะเป็นกลไกสำคัญในการเปลี่ยนสถานะของชุมชนจาก 'ผู้สนับสนุน' ให้กลายเป็น 'หุ้นส่วนการพัฒนา' ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนวัดบางพลาร้อยทั้งหมื่น

5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 สภาพปัจจุบัน ความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียนวัดบางพลา อำเภอบึงนาราง จังหวัดสุราษฎร์ธานี สภาพปัจจุบันโดยภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด โดยพบว่าด้านการมีส่วนร่วม ด้านการสนับสนุน กิจกรรม และด้านการประชาสัมพันธ์อยู่ในระดับ มากที่สุด ส่วนด้านการให้บริการชุมชนอยู่ในระดับ มาก ในขณะที่สภาพพึงประสงค์อยู่ในระดับ “มากที่สุด” ผลการศึกษาความต้องการจำเป็น ความต้องการจำเป็น อันดับที่ 1 คือ ด้านการให้บริการชุมชน อันดับที่ 2 คือ ด้านการประชาสัมพันธ์ อันดับที่ 3 คือ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน และอันดับที่ 4 คือ ด้านการสนับสนุนกิจกรรมในโรงเรียน

5.1.2 แนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียนวัดบางพลา อำเภอบึงนาราง จังหวัดสุราษฎร์ธานีจากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหาร ครู กรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน และผู้ปกครอง รวม 10 คน ผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวทางการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนออกเป็น 4 ด้านหลัก ดังนี้

1) ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน โรงเรียนควรจัดระบบการมีส่วนร่วมที่เปิดกว้าง และจริงจัง เช่น การตั้งคณะกรรมการร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อให้ชุมชนได้มีส่วนในการกำหนดนโยบาย วางแผน และติดตามการดำเนินงานของโรงเรียน เปิดโอกาสให้ชุมชนใช้พื้นที่โรงเรียนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งด้านศาสนา วัฒนธรรม และสังคม เช่น งานประเพณีท้องถิ่น หรือการอบรมอาชีพ เชิญผู้นำท้องถิ่นหรือปราชญ์ชาวบ้านเข้ามาเป็นวิทยากร เพื่อให้การเรียนรู้การสอนสอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน

2) ด้านการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นแหล่งบริการและวิทยาการแก่ชุมชน โรงเรียนควรจัดอบรม หรือกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต เช่น การอบรมอาชีพ การป้องกันยาเสพติด หรือการดูแลสุขภาพ เพื่อให้ชุมชนได้รับประโยชน์จากทรัพยากรและบุคลากรในโรงเรียน จัดโครงการเผยแพร่ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยบูรณาการครู นักเรียน และประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม เช่น การจัดนิทรรศการภูมิปัญญาท้องถิ่น เปิดสถานที่ของโรงเรียน เช่น อาคารเรียน สนามกีฬา และห้องประชุม เพื่อใช้จัดกิจกรรมของชุมชน

3) ด้านการจัดกิจกรรมร่วมกันเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดี จัดกิจกรรมสำคัญประจำปี เช่น วันเด็ก วันแม่ กีฬา งานบุญประเพณี โดยเน้นให้ประชาชนเข้ามามีบทบาท ไม่ใช่เพียงผู้ชม แต่เป็นผู้ร่วมจัดงาน สร้างเครือข่ายศิษย์เก่า ผู้ปกครอง และองค์กรท้องถิ่น เพื่อระดมทรัพยากรและความร่วมมือสนับสนุนโรงเรียน ส่งเสริมกิจกรรมจิตอาสาและสาธารณประโยชน์ เช่น การทำความสะอาดวัด ถนน หรือการปลูกต้นไม้ร่วมกันระหว่างครู นักเรียน และประชาชน

4) ด้านการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลายและเข้าถึงง่าย ใช้เทคโนโลยีและสื่อออนไลน์ เช่น เว็บไซต์ของโรงเรียน เพชบุ๊ก หรือไลน์กลุ่มผู้ปกครอง เพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร กิจกรรม และความสำเร็จของนักเรียน จัดทำป้ายนิเทศและป้ายประกาศในจุดสำคัญของชุมชน เพื่อให้ผู้ปกครองและประชาชนเข้าถึงข้อมูลได้สะดวก จัดกิจกรรม พบปะผู้ปกครองหรือเวทีประชาคม เพื่อเปิดโอกาสให้ชุมชนสะท้อนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อโรงเรียน

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนวัดบางพลากับชุมชนในปัจจุบันอยู่ในระดับมาก แต่ชุมชนยังมีความต้องการที่จะยกระดับความสัมพันธ์ไปสู่ระดับมากที่สุด โดยมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนา 4 ด้าน เรียงตามลำดับความสำคัญ ได้แก่ การให้บริการชุมชน การประชาสัมพันธ์ การมีส่วนร่วมของชุมชน และการสนับสนุนกิจกรรมในโรงเรียน ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้พัฒนาแนวทางปฏิบัติ 4 ประการ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการดังกล่าว คือ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ การพัฒนาโรงเรียนเป็นศูนย์บริการชุมชน การจัดกิจกรรมร่วมกัน และการพัฒนาระบบประชาสัมพันธ์ให้ทันสมัยและเข้าถึงง่าย

5.2 อภิปรายผล

5.2.1 ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\mu = 4.65$) และสภาพพึงประสงค์อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\mu = 4.74$) โดยมีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{Modified} = 0.019) อยู่ในลำดับที่ 3 ผลการวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่าชุมชนยังคาดหวังที่จะมีบทบาทมากกว่าการเข้าร่วมกิจกรรมทั่วไป แต่ต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมเชิงนโยบายและการกำหนดทิศทางการจัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่เห็นว่าโรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง [7] สอดคล้องกับแนวคิดที่เสนอว่า “บวร” (บ้าน วัด โรงเรียน) จะมีพลังได้ก็ต่อเมื่อชุมชนเข้ามามีบทบาทมากกว่าผู้สนับสนุนเพียงอย่างเดียว [3] และสอดคล้องกับงานวิจัยที่ย้ำว่าความสัมพันธ์ระยะยาวจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง [8] ดังนั้น ผลการวิจัยด้านนี้ยืนยันว่าการสร้างความสัมพันธ์ที่มั่นคงจำเป็นต้องให้ชุมชนเข้ามาเป็นหุ้นส่วนในทุกขั้นตอนของการจัดการศึกษา กล่าวโดยสรุป การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อโรงเรียนวัดบางพลาคือพื้นฐานสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างคุณภาพของการศึกษา ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับแนวคิดของนักวิชาการหลายท่านที่เน้นย้ำถึงความสำคัญของการบริหารจัดการร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ไม่เพียงในเชิงกิจกรรมเท่านั้น แต่รวมถึงการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย การวางแผน และการพัฒนาโรงเรียนในระยะยาวอีกด้วย

5.2.2 ด้านการให้บริการชุมชน ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันมีค่าเฉลี่ย (μ) เท่ากับ 4.49 ซึ่งอยู่ในระดับ มาก และสภาพพึงประสงค์มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.69 ซึ่งอยู่ในระดับ มากที่สุด โดยมีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{Modified}) เท่ากับ 0.045 ซึ่งเป็นด้านที่มีความต้องการจำเป็นอยู่ใน ลำดับที่ 1 (สูงสุด) ผลการวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นว่า แม้โรงเรียนจะให้บริการชุมชนได้ดีในระดับหนึ่งแล้ว แต่ชุมชนยังมีความคาดหวังสูงให้โรงเรียนยกระดับบทบาทการเป็นศูนย์กลางการให้บริการที่เข้มข้นยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการแจ้งสิทธิประโยชน์แก่ผู้สนับสนุนและการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่า การให้บริการชุมชนเป็นบทบาทสำคัญของโรงเรียนในการเป็น “ศูนย์กลางการเรียนรู้และการพัฒนา” ที่ต้องให้บริการและข้อมูลข่าวสารอย่างทั่วถึง ทั้งการใช้สถานที่ การอบรมวิชาชีพ และกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ [9] สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องการนำ “โรงเรียนออกสู่ชุมชน” โดยการให้บริการวิชาการและเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามาใช้ทรัพยากรของโรงเรียน เช่น อาคารสถานที่และสนามกีฬา เพื่อส่งเสริมภาพลักษณ์และความไว้วางใจ [3] นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยที่เสนอว่า การบริหารความสัมพันธ์กับชุมชนจำเป็นต้องอาศัยการเชื่อมโยงกับหน่วยงานภายนอกและองค์กรเครือข่าย เพื่อให้การจัดกิจกรรมบริการชุมชนมีประสิทธิภาพและมีความต่อเนื่อง [8] กล่าวโดยสรุป ผลการวิจัยด้านนี้ชี้ให้เห็นว่า โรงเรียนวัดบางพลามีศักยภาพในการเป็นศูนย์กลางของชุมชน แต่จำเป็นต้องเร่ง

พัฒนาในด้านการสื่อสารสิทธิประโยชน์ให้ชัดเจนและสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกอย่างเป็นระบบ เพื่อยกระดับสู่การเป็น “ผู้ให้บริการทางวิชาการและสังคม” ที่ตอบโจทย์ความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริงและยั่งยืน

5.2.3 ด้านการสนับสนุนกิจกรรมในโรงเรียน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครอง พบว่า สภาพปัจจุบันมีค่าเฉลี่ย (μ) เท่ากับ 4.70 ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด และสภาพพึงประสงค์มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.77 ซึ่งอยู่ในระดับ มากที่สุด เช่นเดียวกัน โดยมีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI Modified) เท่ากับ 0.015 ซึ่งเป็นด้านที่มีความต้องการจำเป็นอยู่ใน ลำดับสุดท้าย (น้อยที่สุด) สะท้อนว่าโรงเรียนดำเนินการได้สอดคล้องกับความคาดหวังของชุมชนเป็นอย่างดี อย่างไรก็ตาม รายการที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุดในด้านนี้ ได้แก่ “โรงเรียนมีการจัดประชาสัมพันธ์ด้วยสื่อต่าง ๆ เพื่อเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับกิจการและผลงานของโรงเรียนให้ชุมชนทราบ” และ “โรงเรียนมีการประชุมผู้ปกครองนักเรียนเพื่อชี้แจงนโยบายและประชาสัมพันธ์ผลงานของโรงเรียน” ซึ่งชี้ให้เห็นว่าชุมชนยังต้องการการสื่อสารที่ชัดเจนและต่อเนื่อง ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิดที่เสนอว่า การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนควรประกอบด้วยกระบวนการวางแผน การดำเนินการ และการประเมินผลอย่างมีระบบ โดยชุมชนควรได้รับข้อมูลข่าวสารและมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วม และเสริมสร้างพลังชุมชนในการสนับสนุนการจัดการศึกษา [3] นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยที่เน้นย้ำถึงการเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม เช่น วันสำคัญของโรงเรียน งานกีฬา งานนิทรรศการวิชาการ หรือกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม โดยชุมชนไม่เพียงเป็นผู้ชม แต่เป็นผู้ร่วมจัด ผู้บริหาร หรือวิทยากรจากชุมชน ซึ่งจะนำไปสู่ความเข้าใจและความไว้วางใจร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน [9] กล่าวโดยสรุป การสนับสนุนกิจกรรมในโรงเรียนโดยชุมชนมีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จของสถานศึกษา ซึ่งโรงเรียนวัดบางปลาได้ดำเนินงานในด้านนี้ได้อย่างเข้มแข็ง สอดคล้องกับแนวคิดที่เน้นเรื่องความร่วมมือ การมีส่วนร่วม และการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ หากโรงเรียนสามารถขยายการมีส่วนร่วมในระดับนโยบายหรือระดับบริหารกิจกรรมร่วมกับชุมชนมากขึ้น จะนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนและครอบคลุมในอนาคต

5.2.4 ด้านการประชาสัมพันธ์ ของโรงเรียนวัดบางปลา อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันมีค่าเฉลี่ย (μ) เท่ากับ 4.67 ซึ่งอยู่ในระดับ มากที่สุด และสภาพพึงประสงค์มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.78 ซึ่งอยู่ในระดับ มากที่สุด เช่นกัน โดยมีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI Modified) เท่ากับ 0.024 ซึ่งเป็นด้านที่มีความต้องการจำเป็นอยู่ใน ลำดับที่ 2 สะท้อนว่าโรงเรียนมีการดำเนินงานด้านการประชาสัมพันธ์ได้ใกล้เคียงกับความคาดหวังของชุมชนเป็นอย่างดี อย่างไรก็ตาม รายการที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุดคือ “โรงเรียนมีการจัดประชาสัมพันธ์ด้วยสื่อต่าง ๆ เพื่อเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับกิจการและผลงานของโรงเรียนให้ชุมชนทราบ” และ “โรงเรียนมีการประชุมผู้ปกครองนักเรียนเพื่อชี้แจงนโยบายและประชาสัมพันธ์ผลงานของโรงเรียน” ซึ่งสะท้อนถึงความคาดหวังของชุมชนที่ต้องการรับรู้ข้อมูลอย่างเป็นระบบ ทันสมัย และทั่วถึง ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิดที่ว่า หนึ่งในบทบาทสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา คือ “การบริหารข้อมูลและการสื่อสารกับสังคมภายนอก” ซึ่งรวมถึงการเผยแพร่กิจกรรม ผลงาน และแผนงานของโรงเรียนอย่าง

โปร่งใสและเข้าถึงง่าย เพื่อเสริมสร้างความไว้วางใจของชุมชนและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน [8] และสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่า การประชาสัมพันธ์เป็น “กลไกเชื่อมโยงความร่วมมือ” ที่ช่วยให้ชุมชนรู้สึกว่าเป็นเจ้าของชุมชนอย่างแท้จริง ความสม่ำเสมอในการแจ้งข้อมูล และการเปิดโอกาสให้ชุมชนได้สะท้อนความคิดเห็นกลับเข้าสู่ระบบโรงเรียน เป็นหัวใจสำคัญในการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน [10] สรุปได้ว่า ผลการวิจัยด้านการประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนวัดบางพลากแสดงให้เห็นว่า โรงเรียนมีการดำเนินงานด้านนี้ในระดับที่ดีเยี่ยม อย่างไรก็ตาม ยังมีช่องว่างในการพัฒนาระบบสื่อสารให้ทันสมัยมากขึ้น เช่น การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เว็บไซต์ หรือโซเชียลมีเดีย เพื่อให้การส่งข้อมูลมีประสิทธิภาพ ทันท่วงที และเป็นที่รับรู้ในวงกว้าง หากโรงเรียนสามารถเสริมสร้างระบบประชาสัมพันธ์ที่หลากหลาย พร้อมกับเปิดพื้นที่ให้ชุมชนมีส่วนร่วมทั้งในด้านการให้ข้อมูลและการรับฟังความคิดเห็น จะช่วยยกระดับความเชื่อมั่น และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนได้อย่างยั่งยืนในระยะยาว

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้และการวิจัยในอนาคต ดังนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ จากผลการวิจัยที่พบว่าการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนวัดบางพลากับชุมชนมีความเข้มแข็งในหลายมิติ โดยเฉพาะด้านการมีส่วนร่วม การให้บริการ การสนับสนุนกิจกรรม และการประชาสัมพันธ์ ซึ่งมีความใกล้เคียงกับความต้องการของชุมชนในระดับดีมาก ดังนั้น ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้สามารถแบ่งได้เป็น 4 ด้านหลัก ดังนี้

1) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อโรงเรียน

1.1) โรงเรียนควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องในการเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมทั้งในระดับนโยบายและการปฏิบัติ เช่น การเชิญตัวแทนชุมชนเข้าร่วมวางแผนพัฒนาโรงเรียน การประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาที่โปร่งใส และการดำเนินกิจกรรมแบบร่วมคิดร่วมทำ

1.2) ส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนมีทักษะด้านการประสานงานกับชุมชนอย่างเป็นระบบ รวมทั้งสร้างเวทีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้นำชุมชนอย่างสม่ำเสมอ

2) ด้านการให้บริการชุมชน

2.1) โรงเรียนควรใช้ทรัพยากรที่มี เช่น อาคารเรียน สนามกีฬา และบุคลากรทางวิชาการเป็นแหล่งให้บริการแก่ชุมชน เช่น การอบรมอาชีพ การเสริมทักษะชีวิต หรือกิจกรรมอนามัยชุมชน

2.2) ประสานความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานภายนอก เพื่อร่วมกันจัดกิจกรรมบริการสาธารณะ เช่น โครงการพัฒนาท้องถิ่น หรือกิจกรรมจิตอาสา เพื่อให้โรงเรียนมีบทบาทเชิงรุกมากขึ้นในชุมชน

3) ด้านการสนับสนุนกิจกรรมในโรงเรียน

3.1) ควรจัดระบบการเชิญชวนและสร้างแรงจูงใจให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทสนับสนุนกิจกรรมภายในโรงเรียน เช่น การจัดนิทรรศการวันสำคัญ การจัดกิจกรรมกีฬา หรืองานพัฒนานักเรียน

3.2) เปิดโอกาสให้ปราชญ์ชาวบ้านหรือผู้นำชุมชนมาจับบทบาทในกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นและสร้างความรู้สึกร่วมอย่างแท้จริง

4) ด้านการประชาสัมพันธ์

1. โรงเรียนควรพัฒนาช่องทางการสื่อสารให้หลากหลาย เช่น การใช้ไลน์กลุ่มชุมชน ป้ายนิเทศ สื่อสังคมออนไลน์ และการประชุมพบปะผู้ปกครอง เพื่อให้ข้อมูลข่าวสารเข้าถึงชุมชนได้อย่างครอบคลุม

2. ควรมีระบบรับฟังความคิดเห็นของชุมชน เช่น กล้องรับฟังข้อเสนอแนะ หรือการจัดเวทีแลกเปลี่ยนประจำปี เพื่อเปิดโอกาสให้ชุมชนสะท้อนความรู้สึกร่วมและร่วมวางแผนการพัฒนาโรงเรียนในอนาคต

5.3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยนำแนวทางที่ได้จากงานวิจัยนี้ไปทดลองใช้ในโรงเรียนวัดบางปลา และติดตามประเมินผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นต่อระดับความสัมพันธ์และผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน

2) ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในบริบทที่แตกต่างกัน เช่น โรงเรียนในเขตเมืองและโรงเรียนในพื้นที่ห่างไกล เพื่อให้ได้องค์ความรู้ที่ครอบคลุมและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ไม่ว่าในวงกว้าง

3) ควรมีการศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับบทบาทของเทคโนโลยีดิจิทัลในการเป็นเครื่องมือสร้างการมีส่วนร่วมและความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในยุคใหม่

เอกสารอ้างอิง

- [1] กระทรวงศึกษาธิการ. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542. กรุงเทพฯ: ศรุสภาลาดพร้าว; 2542.
- [2] สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค; 2560.
- [3] ชูชาติ พ่วงสมจิตร. แนวคิดเกี่ยวกับนวัตกรรมการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช; 2560.
- [4] Epstein JL. School/family/community partnerships: Caring for the children we share. Phi Delta Kappan. 1995;76(9):701-12.
- [5] Cronbach LJ. Coefficient alpha and the internal structure of tests. Psychometrika. 1951;16(3):297-334.
- [6] บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น; 2556.
- [7] ศราวุธ คำมัลย์, กชพร นำผล, ดาวยรรณ ฤทธิการ. ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน: กรณีศึกษาโรงเรียนหนองพอกพัฒนาประชานุสรณ์ อำเภอหนองพอก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3. วารสารช่อพะยอม. 2560;28(1):79-86.

- [8] อนวัช รังสรรค์, พนมพร จันทรปัญญา. กระบวนการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น. 2561;12(2):115-30.
- [9] ขวัญใจ พุงโอ. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน [เอกสารประกอบการสอน]. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม; 2562.
- [10] นาวิณ แกละสมุทร. การส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนวัดใหญ่บ้านบ่อสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร. วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์. 2562;4(3):569-80.

